سرآمد اقتصاد

پنج‌شنبه-۲۸ اسفند ۱۴۰۴-سال یازدهم-شماره ۲۴۵۱

اخبار

اقدامات وزارت اقتصاد در ایام جنگ تشریح شد

از توزیع سود سهام عدالت تا جذب سرمایه‌گذار

وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کرد: در ۱۱ ماهه سال ۱۴۰۴ سرمایه‌گذاری داخلی جذب‌شده در مناطق آزاد ۱۲۵ درصد، سرمایه‌گذاری خارجی جذب‌شده ۵۳۱ درصد، سرمایه‌گذاری خارجی محقق‌شده ۲۶۸ درصد و سرمایه‌گذاری داخلی محقق‌شده ۳۶ درصد رشد داشته است.

به گزارش اقتصادسرآمد، وزارت امور اقتصادی و دارایی طی اطلاعیه شماره ۶ به تشریح آخرین اقدامات این وزارتخانه و سازمان‌های تابعه پرداخت که به شرح زیر است:

- تسهیلات حداکثری برای ترانزیت داخلی کالاها از بنادر و گمرکات فراهم شده و روند جابه‌جایی کانتینرها با جدیت در حال انجام است؛ همچنین تلاش می‌شود در صورت امکان کانتینرها مستقیماً به آدرس صاحب کالا در گمرک استان مربوطه ارسال و تخلیه شوند تا فرآیند انتقال کالاها تسهیل و تسریع شود.

- فعالیت سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی با وجود حملات دشمن، فعالیت‌های این سازمان در «جنگ رمضان» بدون وقفه ادامه داشته است. بازدید از کالاها برای مزایده‌ها تسهیل و برخی مزایده‌ها تا ۱۹ اسفند ۱۴۰۴ تمدید شد و برنامه مزایده‌های سال ۱۴۰۵ نیز تدوین شده است.

- مرحله دوم سود سهام عدالت مربوط به سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۴۰۳ برای بیش از ۴۴ میلیون سهامدار اجرا شد و دارندگان سبد ۴۵۲ هزار تومانی ۴۴۳ هزار تومان، سبد ۵۳۲ هزار تومانی ۵۲۱ هزار تومان و سبد یک میلیون تومانی ۹۸۱ هزار تومان سود دریافت کردند که این مبالغ به حساب مشمولان واریز شد.

- در ۱۱ ماهه سال ۱۴۰۴ سرمایه‌گذاری داخلی جذب‌شده در مناطق آزاد ۱۲۵ درصد، سرمایه‌گذاری خارجی جذب‌شده ۵۳۱ درصد، سرمایه‌گذاری خارجی محقق‌شده ۲۶۸ درصد و سرمایه‌گذاری داخلی محقق‌شده ۳۶ درصد رشد داشته است. همچنین صادرات مناطق آزاد ۱۴ درصد و ارزش تولیدات این مناطق ۲۸ درصد افزایش یافته است.

همه مجوزهای سرمایه‌گذاری خارجی تا پایان شهریور ۱۴۰۵ تمدید شد

سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران اعلام کرد: با موافقت اعضای هیأت سرمایه‌گذاری خارجی، اعتبار برخی مجوزهای سرمایه‌گذاری که مهلت آن‌ها منقضی شده بود، بدون نیاز به طرح مجدد در هیأت، برای مدت ۶ ماه تا ۳۱ شهریور ۱۴۰۵ تمدید شد.

به گزارش اقتصادسرامد از سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران در شرایطی که کشور با تهاجم آمریکایی-صهیونی مواجه شده است، رسیدگی به امور سرمایه‌گذاران خارجی و شرکت‌های سرمایه‌پذیر همچنان به‌صورت فعال در سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران ادامه دارد. در همین راستا، این سازمان ضمن تداوم فعالیت‌های خود، برای نخستین بار جلسه هیأت سرمایه‌گذاری خارجی را به‌صورت برخط (آنلاین) برگزار کرد و همچنین از تمدید مجوزهای سرمایه‌گذاری خارجی تا پایان شهریورماه ۱۴۰۵ خبر داد.در سیصد و سومین جلسه هیأت سرمایه‌گذاری خارجی و سیزدهمین و آخرین جلسه سال ۱۴۰۴ که یکشنبه ۲۴ اسفند به ریاست مهدی حیدری معاون وزیر اقتصاد و رئیس‌کل سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران و با حضور نمایندگان وزارتخانه‌ها و نهادهای تخصصی از جمله وزارت امور خارجه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان برنامه و بودجه کشور، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت نفت، وزارت نیرو، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و دبیرخانه شورای‌عالی مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی و ویژه اقتصادی، به‌صورت آنلاین برگزار شد، ۵۳ درخواست سرمایه‌گذاری خارجی در بخش‌های مختلف اقتصادی از جمله صنعت، تولید انرژی‌های تجدیدپذیر و نیروگاه خورشیدی، حوزه دارویی و بهداشتی، حمل‌ونقل بین‌المللی و خدمات مورد بررسی قرار گرفت. این درخواست‌ها از سوی سرمایه‌گذارانی از کشورهای امارات متحده عربی، ترکیه، سوئیس، افغانستان، چین، عراق، پاکستان، عمان، ارمنستان و ایرانیان مقیم خارج از کشور ارائه شده بود.

«سرآمد» تحلیل می‌دهد؛

اثرات دومینویی «اخلال در تنگه هرمز» بر اقتصاد جهانی

سرآمد **گروه گزارش- یعقوب شیدایی گماسایی**- تنگه هرمز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین و حساس‌ترین تنگه‌های جهان، جایگاهی ممتاز در ژئوپلیتیک انرژی و امنیت بین‌الملل دارد. اخلال در تنگه هرمز می‌تواند اثرات دومینویی بر اقتصاد جهانی برجای بگذارد؛ از جهش قیمت نفت و گاز و افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل دریایی گرفته تا تشدید تورم. تنگه هرمز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مزیت‌های ژئوپلیتیکی جمهوری اسلامی ایران در منطقه قابل تحلیل است. این گزارش ابتدا به بررسی جایگاه تنگه هرمز در معادلات انرژی جهان می‌پردازد. سپس امکان تعلیق عبورومرور از تنگه هرمز در زمان جنگ مبتنی بر قواعد حقوق بین‌الملل و اثرات آن بر قیمت نفت و امنیت انرژی کشورهای مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد.

به گزارش اقتصادسرآمد مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در تحلیل تفصیلی به اهمیت تنگه استراتژیک هرمز پرداخته است؛ در این گزارش در خصوص جایگاه تنگه هرمز در معادلات ژئوپلیتیک انرژی آمده است: که جریان نفت (شامل نفت خام، میعانات و مایعات گازی) عبوری از تنگه هرمز به طور متوسط ۱۴.۳ میلیون بشکه در روز (معادل ۲۱ درصد از تجارت نفت جهان) و با احتساب فرآورده‌های نفتی، حجم کل مایعات نفتی عبوری از تنگه هرمز به میزان ۲۰.۳ میلیون بشکه در روز می‌رسد. عربستان سعودی (۳۸درصد)، عراق (۲۳درصد) و امارات (۱۳درصد) بیشترین سهم از صادرات نفت خام و چین (۳۴ درصد، هند (۱۳درصد) و کره جنوبی (۱۲درصد) بیشترین سهم از واردات نفت خام از تنگه هرمز را به خود اختصاص داده‌اند.ضمن آنکه تنگه هرمز مسیر حیاتی ترانزیت ال‌ان‌جی (۲۰درصد تجارت جهانی) نیز هست که عمدتاً از قطر (دومین صادرکننده بزرگ ال‌ان‌جی در جهان) و حجم کمی از امارات صادر می‌شود. چین (۲۳درصد)، هند (۱۷درصد) و کره جنوبی (۱۱درصد) بیشترین حجم واردات ال‌ان‌جی از تنگه هرمز را به خود اختصاص داده‌اند.این گزارش می‌افزاید که تنگه هرمز مسیر حیاتی ترانزیت ال‌ان‌جی (۲۰درصد تجارت جهانی) نیز هست که عمدتاً از قطر (دومین صادرکننده بزرگ ال‌ان‌جی در جهان) صادر می‌شود. چین (۲۳درصد)، هند (۱۷درصد) و کره جنوبی (۱۱درصد) بیشترین حجم واردات ال‌ان‌جی از تنگه هرمز را به خود اختصاص داده‌اند.

براساس این گزارش در خصوص ترانزیت فرآورده‌های نفتی، ترانزیت ال‌پی‌جی، نفتا و سوخت جت به ترتیب ۳۷، ۲۴ و ۲۳ درصد از صادرات جهانی این محصولات را شامل می‌گردد و کشورهای آسیائی مهم ترین مقاصد فرآورده‌های نفتی هستند. با این حال، از زمان جنگ اوکراین اروپا برای نیمی از واردات سوخت جت خود به تنگه هرمز وابسته است.

همچنین در حوزه تجارت مواد شیمیایی، ۳۵ درصد از تجارت متانول، ۳۰ درصد از تجارت اوره، ۱۵ درصد از تجارت پلی اتیلن به تنگه هرمز اختصاص دارد. در این حوزه نیز کشورهای آسیایی مهم ترین واردکنندگان مواد شیمیایی از تنگه هرمز هستند.

کشورهای حاشیه خلیج، صادرات محصولات خام معدنی قابل توجهی ندارند؛ اما طی سال‌های گذشته برخی تلاش‌ها در این کشورها جهت حرکت به سمت تبدیل شدن به قطب فرآوری مواد معدنی داشته‌اند، این تلاش‌ها عمدتا بر توسعه صنایع انرژی‌بر (برق‌بر) به ویژه آلومینیوم متمرکز بوده است. ۸ درصد از تولید جهانی آلومینیوم از تنگه هرمز به جهان ترانزیت می‌گردد.

ضمن آنکه در چهار حوزه نفت خام، ال‌ان‌جی، فرآورده‌های نفتی و موادشیمیایی، ۲۰ تا ۳۰ درصد از تجارت جهانی به تنگه هرمز اختصاص دارد و کشورهای آسیایی مهم ترین کشورهای واردکننده از تنگه هرمز هستند. با این‌حال اروپا و آمریکا از تغییرات قیمت متاثر از اخلال در عبور و مرور از این تنگه متاثر هستند.

این گزارش در خصوص اثرات انسداد تنگه هرمز در بر بازار جهانی نفت و ال‌ان‌جی تصریح می کند که بر اساس گزارش مؤسسات تحقیقاتی متعدد در خصوص تبعات انسداد تنگه هرمز که عمدتاً در ایام جنگ ۱۲ روزه و پس از آن منتشر شده است، در سناریوی تنش محدود (اخلال موردی در عبور و مرور از تنگه) قیمت نفت ۸۰ تا ۱۰۰ دلار تخمین زده شده است. در سناریوی تنش شدید (انسداد کامل تنگه) نیز افزایش قیمت نفت به ۱۱۰ دلار تا ۱۵۰ دلار پیش بینی می‌گردد.این گزارش با بیان اینکه قیمت ال‌ان‌جی تابعی از قیمت نفت است، می افزاید که در صورت افزایش قیمت نفت در سناریوی تنش محدود و عدم قطع جریان ال‌ان‌جی، پیش‌بینی می‌شود قیمت ال‌ان‌جی ۵ تا ۱۷ درصد افزایش یابد. در سناریوی تنش شدید، قیمت ال‌ان‌جی ۱۹۰ تا ۲۲۰ درصد افزایش خواهد یافت. همچنین مطابق محاسبه بانک‌های بین‌المللی، تأثیر این افزایش قیمت‌ها بر اروپا (تنها در حوزه نفت)، افزایش تورم به ۵.۵درصد، کاهش رشد اقتصادی به میزان ۰.۹درصد و کاهش تولید ناخالص داخلی به میزان ۰.۱ درصد خواهد بود. در آمریکا نیز پیش‌بینی می‌شود هر ده دلار افزایش قیمت نفت معادل افزایش تورم به میزان ۰.۳ تا ۰.۴ درصد باشد و تورم این کشور به ۵.۵درصد افزایش یابد.ضمن آنکه اتحادیه اروپا حجم بالای از واردات ال‌ان‌جی در جهان را (۱۳۳ میلیارد مترمکعب) در مقایسه با هند، چین، کره جنوبی و ژاپن به خود اختصاص داده‌است. باتوجه‌به نسبت بالای واردات محموله‌های اسپات (۴۰درصد) در مقایسه با کشورهای دیگر، اروپا در برابر نوسانات قیمت ال‌ان‌جی بسیار آسیب پذیر است. حجم کم واردات ال‌ان‌جی اروپا از تنگه هرمز به معنای عدم آسیب پذیری این اتحادیه در برابر انسداد تنگه هرمز نیست و این منطقه اخلال در صادرات ال‌ان‌جی بسیار متأثر خواهد شد.

این گزارش در خصوص تعلیق عبورومرور از تنگه هرمز در زمان جنگ مبتنی بر قواعد حقوق بین‌الملل عنوان می کند که دو مبنای حقوقی عبور و مرور در حقوق بین‌الملل دریاها کنوانسیون عبور بی‌ضرر (۱۹۵۸) و عبور ترانزیت (۱۹۸۲) است. ایران هر دو کنوانسیون را امضا کرده است، اما آن را تصویب نکرده و به‌طور رسمی آن را لازم الاجرا نمی‌داند. این بدین معناست که ایران تنها به عرف بین المللی در این خصوص متعهد است.

براساس این گزارش در اعلامیه ایران پس از امضای کنوانسیون ۱۹۸۲، اعمال آن را منوط به عضویت کشور مقابل در کنوانسیون دانسته است. آمریکا عضو این کنوانسیون نیست. همچنین در این اعلامیه به حق ایران برای اعمال محدودیت‌های عبور به علت ملاحظات امنیتی اشاره شده است.

همچنین کنوانسیون ۱۹۸۲ به «سایر قواعد حقوق بین‌الملل» متعهد شده است که این قید ظرفیت مدنظر قرار دادن قواعد «بی‌طرفی» و «مخاصمات مسلحانه در دریا» را فراهم می‌آورد. بدین ترتیب این کنوانسیون در شرایط عادی قابل اجراست و در شرایط جنگی با استناد به قواعد مخاصمات مسلحانه (کنوانسیون سیزدهم لاهه) می‌توان عبور کشتی‌ها مرتبط با یک دولت غیر بی طرف را تعلیق نمود. این موضوع شامل کشورهای خلیج فارس که پایگاه در اختیار آمریکا قرار داده‌اند می‌شود.

ضمن آنکه مطابق اصول سانرمو کشتی‌های تجاری طرف متخاصم اگر به اقداماتی از قبیل پشتیبانی ناوهای جنگی، کمک به سرویس‌های اطلاعاتی متخاصم و مشارکت موثر در اعمال خصمانه مبادرت ورزند به هدف نظامی مشروع تبدیل می‌گردند.

بازتاب

یک کارشناس بازار سرمایه:

الزامات مدیریت نهادهای مالی در شرایط جنگی

سرآمد یک کارشناس بازار سرمایه معتقد است: دوران جنگ، به عنوان یکی از بحرانی‌ترین شرایط اقتصادی، چالش‌های بی‌سابقه‌ای را برای بازارهای مالی ایجاد می‌کند؛ نوسانات شدید قیمت‌ها، اختلال در زنجیره‌های تأمین، کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران و فشارهای ژئوپلیتیکی، همگی نیازمند مدیریت دقیق و استراتژیک بازارهای مالی هستند.

به گزارش اقتصادسرآمد، سهیلا نقی پور به ایسنا، اظهار کرد: الزامات مدیریت در این شرایط نه تنها به حفظ ثبات اقتصادی کمک می‌کند، بلکه زمینه‌ساز بازیابی سریع پساجنگ نیز می‌گردد. اولین الزام، برقراری نظارت سختگیرانه بر بازارهای مالی است، زیرا در دوران جنگ، ریسک‌های سیستماتیک افزایش می‌یابد و احتمال سوءاستفاده از شرایط بحرانی مانند دستکاری قیمت‌ها یا معاملات داخلی بالا می‌رود؛ بنابراین، نهادهای نظارتی مانند بانک مرکزی و سازمان بورس باید قوانین اضطراری وضع کنند، از جمله محدودیت در معاملات مشتقه، سقف نوسان روزانه قیمت‌ها و الزام به افشای اطلاعات شفاف.

او افزود: برای مثال، در جنگ جهانی دوم، ایالات متحده از طریق قانون Securities Exchange Act نظارت بر بورس را تشدید کرد تا از سقوط بازار جلوگیری شود و در ایران نیز، در شرایط مشابه، شورای عالی بورس می‌تواند پروتکل‌های اضطراری را فعال سازد تا از هجوم فروشندگان و سقوط شاخص‌ها جلوگیری شود. مدیریت نقدینگی نیز ستون فقرات بازارهای مالی در جنگ است، چرا که جنگ اغلب منجر به تورم افسارگسیخته و کاهش ارزش پول ملی می‌شود؛ از این رو، بانک‌های مرکزی موظف‌اند ذخایر ارزی را حفظ کرده و از ابزارهایی مانند تزریق نقدینگی هدفمند، خرید اوراق قرضه دولتی و کنترل نرخ بهره استفاده کنند و الزام کلیدی، ایجاد صندوق‌های تضمین نقدینگی برای بانک‌ها و مؤسسات مالی است تا از ورشکستگی زنجیره‌ای جلوگیری شود.

نقی پور تصریح کرد: همچنین، سیاست‌های ارزی باید شامل محدودیت خروج سرمایه و تشویق سرمایه‌گذاری داخلی باشد، همان‌طور که تجربیات جنگ خلیج فارس نشان داد کشورهایی با ذخایر ارزی قوی توانسته‌اند بازارهای خود را پایدار نگه دارند. حفاظت از سرمایه‌گذاران خرد اولویت اخلاقی و اقتصادی است، زیرا در دوران جنگ ترس روانی منجر به خروج گسترده سرمایه می‌شود؛ الزامات شامل ایجاد صندوق‌های حمایتی برای جبران زیان‌های ناشی از رویدادهای غیرقابل پیش‌بینی، آموزش عمومی در مورد ریسک‌های جنگی و ترویج ابزارهای مشتقه برای پوشش ریسک است و تنوع‌بخشی به دارایی‌ها از طریق سرمایه‌گذاری در بازارهای غیرمرتبط با جنگ مانند طلا، کالاهای استراتژیک یا بازارهای خارجی پایدار ضروری است.

دریچه

معاون پزشکیان:

بودجه ۱۴۰۵ تاب‌آوری اقتصادی را در بلندمدت تقویت می‌کند

سرآمد معاون امور مجلس رئیس‌جمهوری گفت: حذف ارز رانتی و اعمال اصلاحات اقتصادی در یارانه‌ها و راهکار فراگیر کالابرگ از اقدامات مهم دولت در بودجه ۱۴۰۵ است که تاب‌آوری اقتصادی کشور را در بلندمدت تقویت می‌کند.

به گزارش اقتصادسرآمد، محسن اسماعیلی در گفت‌وگویی با اشاره به تدوین و تصویب بودجه ۱۴۰۵ در موعد قانونی، اظهار کرد: اراده تاریخی دولت و مجلس برای نگاه واقع بینانه به منابع و مصارف حائز اهمیت بود و این اراده بر پایه درک مشترک از وضعیت معیشتی مردم و شرایط اقتصادی و سیاسی کشور شکل گرفت.

وی یادآور شد: امسال شاهد تجربه جدیدی در شیوه تدوین و تصویب بودجه کشور بودیم. با اصلاح ماده ۱۸۲ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس و تصویب قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه‌های سنواتی دولت مکلف شد ماده واحده لایحه بودجه را برنامه‌محور، حاوی سقف منابع عمومی دولت به تفکیک درآمدها و مصارف بودجه و برنامه‌های اجرایی و اهداف کمّی از جمله ترازهای عملیاتی، سرمایه‌ای و مالی صرفاً در قالب جداول کلان و تفصیلی به تفکیک جداول الزامات منابع و ارقام آن و جداول الزامات مصارف و ارقام آن به مجلس تقدیم کند.

معاون رئیس‌جمهوری ادامه داد: دولت در مهلت تعیین شده و در اول دی، لایحه بودجه ۱۴۰۵ را که با رویکرد مهار تورم و گسترش عدالت تنظیم شده بود تقدیم مجلس کرد. نامه راهگشای رئیس‌جمهوری نمونه‌ای از تعامل دولت و مجلس بود که زمینه را برای تصویب کلیات بودجه در وقت مقرر باز کرد.

اسماعیلی افزود: حذف ارز رانتی و انجام اصلاحات اقتصادی، به‌ویژه در حوزه یارانه‌ها و راهکار فراگیر کالابرگ از اقدامات مهم دولت بود که مبنای بودجه ۱۴۰۵ قرار گرفته و تاب‌آوری اقتصادی کشور را در بلندمدت تقویت می‌کند.

وی با بیان اینکه دولت تلاش کرد اعداد بودجه را به واقعیت نزدیک و هماهنگ کند، اظهار کرد: برای نخستین‌بار در جلسه اخیر هیئت دولت ضوابط اجرایی قانون بودجه ۱۴۰۴ قبل از شروع سال جدید به تصویب رسید که راه را برای اجرای قانون از ابتدای سال نو فراهم می‌کند. در حالی که در گذشته تصویب برخی آیین‌نامه‌های قانون بودجه حتی تا پایان سال بعد طول می‌کشید و در اداره کشور مشکل ایجاد می‌کرد.

معاون امور مجلس رئیس‌جمهوری همچنین یادآور شد: تامین انرژی به‌ویژه انرژی‌های نوظهور، حمایت از اقتصاد دانش‌بنیان و تقویت بنیه دفاعی و امنیتی کشور از جمله مختصات بودجه سال آتی است.